

UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA PEDAGOG KADRLARNING KASBIY MAHORATINI OSHIRISH MEXANIZMLARI**To'lakova Lobar Erkinovna****Turdiyeva Dilnoza Ibragimovna**

Termiz davlat pedagogika instituti talabalari

Annotatsiya. Maqolada uzluksiz ta'lim tizimida pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini oshirish masalalari tahlil qilingan. O'qituvchilarning pedagogik mahorat darajasi ta'lim sifatiga va hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojiga ta'siri bo'yicha ilmiy adabiyotlar sharhi keltirilgan. O'zbekiston tajribasi misolida pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishi, malaka oshirishning yangi modellari va raqamli texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari asosida pedagogik mahoratni takomillashtirish bo'yicha xulosalar va amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik mahorat, uzluksiz ta'lim, kasbiy rivojlanish, malaka oshirish, innovatsion pedagogika

Kirish

O'qituvchining kasbiy mahorati ta'lim tizimi samaradorligini belgilaydigan asosiy omillardan biri hisoblanadi. Pedagog kadrlarning yuqori malakasi yosh avlodning ta'lim-tarbiyasiga hamda mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'zbekiston Respublikasida uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirish va pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish davlat siyosatida ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan. Xususan, 2017–2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasida ta'lim sifati va kadrlar salohiyatini yuksaltirishga qaratilgan vazifalar belgilangan. Bu esa pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishi masalasini jamiyat taraqqiyoti uchun strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi[9].

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Pedagogik mahorat tushunchasi o'qituvchining o'z kasbiy faoliyatini samarali tashkil etish qobiliyati sifatida ta'riflanadi. Baykova va Grebyonkinalarning ta'kidlashicha, pedagogik mahorat – bu bilim, malaka va shaxsiy sifatlar majmuasi bo'lib, ular o'qituvchiga ta'lim jarayonini samarali boshqarish imkonini beradi. Mahalliy tadqiqotchilar ham bu yo'nalishda muhim xulosalarga kelganlar. Masalan, Xalikov pedagogik mahoratning asosiy tarkibiy qismi sifatida o'qituvchining muloqot qobiliyatini ko'rsatadi, chunki o'quvchi bilan samarali munosabat o'rnatish ta'lim

jarayonidagi muvaffaqiyatning garovidir[8].

YuNESKO ekspertlari ta'kidlaganidek, ta'lim sifatini oshirish uchun davlatlar doimiy ravishda o'qituvchilarning kasbiy mahoratiga investitsiya kiritishlari lozim. Tadqiqotda adabiyotlar tahlili, qiyosiy tahlil va tizimli tahlil usullari orqali pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini oshirish mexanizmlari o'rganildi. O'zbekiston ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar xalqaro tajribalar bilan taqqoslandi va samarali yo'nalishlar aniqlandi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda pedagog kadrlarning malakasini oshirish tizimida muhim islohotlar amalga oshirildi. Ilgari malaka oshirish kurslari har besh yilda bir marotaba o'tkazilgan bo'lsa, hozirda doimiy kasbiy rivojlanish tizimi joriy etilmoqda. Bu yangicha yondashuvda o'qituvchi malaka oshirish jarayonida faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi. YuNESKOning ilmiy loyihalari doirasida tajriba sifatida mentorlik va onlayn-modul tizimlari joriy qilindi[10].

A. Avloniy nomidagi Pedagogik mahorat milliy instituti tashkil etilishi pedagog kadrlarning malakasini yangi bosqichga olib chiqdi. Uning hududiy markazlari pedagoglarga ilg'or metodikalarni o'rgatish, tajriba almashish va ilmiy izlanishlar olib borish imkoniyatini bermoqda. Shu bilan birga, professional hamjamiyatlar – fan o'qituvchilari uyushmalari, seminarlar va mahorat darslari – o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik madaniyatini rivojlantirdi[6].

Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi kasbiy rivojlanish jarayonini yanada samarali qildi. Onlayn kurslar va vebinarlar orqali o'qituvchilar har qanday hududdan malaka oshirish imkoniga ega bo'ldilar. 2020 yildagi pandemiya davri bu jarayonning ahamiyatini yanada oshirdi, chunki masofaviy ta'lim ko'nikmalari pedagoglar uchun muhim kompetensiya sifatida shakllandi. Shuningdek, raqamli platformalar ta'limni individuallashtirish va vizuallashtirish imkoniyatini yaratdi, bu esa o'qituvchilarning faolligini oshirishga xizmat qildi[12].

Shu bilan birga, ayrim muammolar ham kuzatildi. Internet orqali axborotning ko'pligi ba'zan o'qituvchilarda yuzaki bilim olish tendensiyasini kuchaytirishi mumkin. Shu sababli, tanqidiy fikrlash va raqamli madaniyatni rivojlantirish pedagogik vazifa sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda.

Pedagogik mahoratni oshirishning muhim omili sifatida o'qituvchilarning shaxsiy motivatsiyasi va rag'batlantirish tizimi ham katta ahamiyatga ega. Moddiy va ma'naviy rag'batlar, malaka toifalarini oshirish hamda ustozlik an'analari qo'llab-quvvatlash pedagoglarning faolligini oshirmoqda[7].

Natijalar va xulosa

Tadqiqot natijalariga ko'ra, uzluksiz ta'lim tizimida pedagog kadrlarning kasbiy

mahoratini oshirishda quyidagi yo‘nalishlar samarali ekanligi aniqlandi:

1. Uzluksiz malaka oshirish tizimi o‘qituvchilarga doimiy ravishda bilim va ko‘nikmalarini yangilab borish imkonini yaratdi. Kredit-modul tizimi orqali qisqa kurslarni bosqichma-bosqich o‘tish orqali tajriba asosida o‘qitish samaradorligi oshdi.
 2. Hududiy pedagogik mahorat markazlari o‘qituvchilar o‘rtasida tajriba almashishni rag‘batlantirdi va ta‘lim sifatiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatdi.
 3. Raqamli ta‘lim texnologiyalari pedagoglarning axborot-kommunikatsiya ko‘nikmalarini kuchaytirib, ta‘lim jarayonini zamonaviy standartlarga moslashtirdi.
 4. Shaxsiy motivatsiya va rag‘batlantirish tizimlari pedagoglarning innovatsion faoliyatga qiziqishini kuchaytirdi, ularni doimiy izlanishga yo‘naltirdi.
- Xulosa qilib aytganda, pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini oshirish ta‘lim sifatini belgilaydigan muhim strategik yo‘nalishdir. O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar bu sohada barqaror ijobiy natijalar bermoqda. Kelgusida uzluksiz kasbiy ta‘lim mazmunini bozor iqtisodiyoti va jamiyat ehtiyojlariga muvofiq ravishda yangilash, pedagoglarni innovatsiyalarga ochiq shaxs sifatida tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi[11].

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi (2017–2021). – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Devoni, 2017.
2. Baykova N.A., Grebyonkina Ye.M. Pedagogicheskoe masterstvo kak integrativnoe kachestvo lichnosti uchitelya. – Moskva, 2019.
3. Xalikov A.A. Prinsipy i metody povыsheniya pedagogicheskogo masterstva v sovremennom obrazovatelnom prostranstve // Science and Innovation. – 2022. – T.1 (B8).
4. UNESCO Uzbekistan. Adapting and Scaling Teacher Professional Development Approaches in Uzbekistan – Research Project Summary. – Tashkent: UNESCO, 2023.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundag‘y PQ–231 sonli qarori. – Toshkent, 2024.
6. Xolova M, Amirqulova M. QUALIFIED TEACHER–EFFECTIVE LESSON ORGANIZER. InINTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE 2024 (Vol. 1, No. 12, pp. 285-289).
7. Xo‘jamurodova, F., & Xolova, M. (2024). OILAVIY MUNOSABATLAR MUAMMOSINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK ASOSLARI. In CONFERENCE ON

THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD (Vol. 1, No. 11, pp. 63-66).

8. Shavkatovna, X. M. (2023). DEVELOPMENT OF HEALTHY THINKING IN STUDENTS. *Academia Repository*, 4(10), 90-94.

9. Shavkatovna, X. M., & Akbarovna, N. D. (2024). GENDER YONDASHUV ASOSIDA TALABA-QIZLARDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(35), 494-498.

10. Saydulloyevich, Ochilov Y., and Xolova M. Shavkatovna. "Scientific Activity and Spiritual Heritage of Imam Ghazali." *European Scholar Journal*, vol. 3, no. 6, 10 Jun. 2022, pp. 19-22.

11. Saydulloyevich, O. Y., & Shavkatovna, X. M. (2022). Scientific activity and spiritual heritage of Imam ghazali. *European Scholar Journal*, 3(6), 19-22.

12. Saydulloyevich, O. Y., & Shavkatovna, K. M. (2021). Developing Healthy Thinking In Students As A Pedagogical Problem. *European Journal Of Life Safety And Stability (2660-9630)*, 12, 424-429.